

Studenti činohry na JAMU ožíví slavného Voltairova Candida

Příběh slavné satiry Candide čili Optimismus od francouzského osvícenského filosofa Voltaira ožije v divadelním studiu Marta. Premiéra se odehraje v neděli 29. března v 19 hodin, první repríza inscenace režisérky Zuzany Patrátkové se uskuteční o dva dny později. Činoherní scéna Divadelní fakulty JAMU v Brně přenesla na jeviště známou novelu, která byla prvně publikovaná roku 1759 a kterou nyní dramatisoval student divadelní dramaturgie Šimon Peták.

„Candide je fascinující kniha - celý svět narvaný na sto dvacet stránek. Voltaire z orlí perspektivy črtá lehce, přesně, neúprosně a k uzoufání vtipně vždy jen to klíčové, a skládá tak dohromady pokřivené zrcadlo skutečnosti s ostrostí, ze které se dělá zle,“ uvedl ke svému scénáři Peták. Inscenace, v níž se představí studenti závěrečného ročníku činoherního herectví, potrvá necelé dvě hodiny s přestávkou a je rozčleněna do tří dějství. V prvním diváci putují s Candidem částí jeho životního příběhu, ve druhém se dostanou před brány Eldoráda. „A ve třetím dějství se uvidí, jak to vlastně s tím Candidovým nejlepším možným světem dopadne,“ uvedla dramaturgyně Tereza Lexová. Voltaire ve své satirě zpracoval příběh Candida - nenapravitelného optimisty, který právě umanutě hledá nejlepší možný svět. Slovo candide znamená ve francouzštině něco jako prostoduchý člověk, neviňátko, ale v tomto zúženém pohledu inscenátoři hlavního hrdinu nevidí.

„Bezbřehý optimismus u nás hlavní roli nehraje. On se totiž dá snadno zaměnit s hloupostí. A my nechceme hrát o nějakém ňoumovi, který je tak optimistický, až by člověk vstal, proplesknul ho a odešel. Candidův optimismus je čistý, ne hloupý,“ komentovala inscenaci studentka činoherní režie Zuzana Patrátková. Protagonistu Candida, který podle knihy vyrůstá zpočátku ve Vestfálsku a děj se odehrává někdy v 18. století, si zahraje Jiří Svoboda. „Je milý, přátelský, bezprostřední, dojemný, trochu zabeďněný (ale ne hloupý), tvrdohlavý. Praktický moc není, ale je důvěřivý, což je možno brát v naší inscenaci jako klad i zápor,“ sdělila k jeho charakteristice režisérka. Candide je podle Patrátkové také velmi oddaný: „Tehle člověk by se pro vás rozkrájel. A pozor! Netvářil by se u toho jako spasitel. Toho chcete potkat.“

Dramaturgyně Lexová míní, že dvě a půl století stará kniha může být lákavým a výmluvným zážitkem i pro dnešního diváka. Knihu četla už na gymnáziu a i přes označení povinná četba ji uhranula. „Vybavuji si, že mě nejvíc fascinoval její absurdní rozměr – nechat v prvním odstavci stránky upálit pár lidí (včetně jedné z hlavních postav), uprostřed stránky nechat shledat hlavního hrdinu se svou ztracenou láskou (která už mrtvá být měla) a v závěru stránky jej zase nechat vraždit a pak posnídat... Zbožňuju Candidovy reakce,“ uvedla Lexová.

Mušské figury v nejnovější inscenaci Marty v mnoha případech hrají dívky. Není to však programová travestie ke zvýšení satirického účinku, ale čistě praktický tah. „Voltaire ani Peták totiž moc nemysleli na herečky,“ vysvětlila režisérka Patrátková. Její inscenace o hledání nejlepšího z možných světů je prý zejména o víře a naději. Candida totiž potkává jedna hrůza za druhou a on pořád věří, že tento svět je nejlepší ze všech možných. „Má dokonce možnost jít do Eldoráda, ale on tam nejde! Tak kde je teda ten nejlepší svět – může si ho člověk uměle stvořit? A nechtěl by se na to spíš vykašlat,“ bude se inscenací ptát režie.

Mgr. Luboš Mareček